

Vår ref.

Deres ref. 20/1046

Høringsinnspill til endringer i Helsepersonelloven § 49 fra NITO

Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon (NITO) er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad, med over 91 000 medlemmer i alle sektorer. NITO har ca. 9000 yrkesaktive medlemmer innen helse- og helsenæringer både i sykehusene, statlig, kommunal og privat sektor, hvorav 5600 er bioingeniører.

Vi viser til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet den 9. mars 2020 om *Medbrakt kompetanse – lisens til helsepersonell mm (forslag om endringer i helsepersonelloven mm.)* Endringene som er foreslått i Helsepersonelloven § 49 har som mål å legge til rette for en mer fleksibel praksis når det gjelder vedtak om lisens til helsepersonell, og til enkelte endringer i forskrift om tilleggskrav for autorisasjon fra tredjeland. NITO støtter intensjonen i endringene om å åpne dørene til arbeidslivet for kvalifisert arbeidskraft med utdanning fra andre land. Vi ønsker likevel å komme med noen synspunkter og forslag.

Viktig å kvalitetssikre kompetansen til personell ved medisinske laboratorier

Bioingeniørprofesjonen faller utenom de utdanningene som er harmonisert i EØS sitt yrkeskvalifikasjonsdirektiv, der det stilles minstekrav til utdanningen. Vi stiller spørsmål ved om denne plasseringen er godt nok gjennomtenkt, siden det absolutt stilles høye krav til hva en bioingeniør må kunne for å arbeide selvstendig i norske medisinske laboratorier. Det er svært viktig for pasientsikkerheten at personell ved de laboratoriemedisinske avdelingene har tilstrekkelige kompetanse. Det er naturlig at den blir kvalitetssikret både ved søknad om autorisasjon og ved søknad om lisens. For å sikre at søkere som innvilges lisens oppfyller minstekravene, ønsker NITO derfor å foreslå at det må legges til rette for fagprøver for de som søker om lisens for å arbeide med bioingeniørfaglige oppgaver i laboratorier. Fagprøven skal sikre at kandidaten har den nødvendige praktiske og teoretiske kompetansen innen det aktuelle arbeidsområdet som lisensen skal gjelde, slik at kvalitet og sikkerhet opprettholdes.

Bekymringer ved norske sykehuslaboratorier

Selv om sykehusene er lovpålagt å utdanne helsepersonell, er det store praktiske og økonomiske utfordringer ved laboratoriene for å kunne hjelpe en kandidat med utdanning fra et annet land fram til autorisasjon eller lisens. Forskrift til rammeplan for bioingeniører §3 slår fast at praksisstudier og ferdighetstrening skal utgjøre minimum 60 studiepoeng hvorav 20 studiepoeng skal være ekstern praksis i medisinske laboratorier. Praksisstudiene skal omfatte sentrale arbeidsområder for bioingeniører. Institusjonens styre utarbeider retningslinjer og er ansvarlig for tilrettelegging og gjennomføring av praksisopplæringen.

NITO har mottatt kopi av brev som Helse Stavanger sendte 21. januar 2020 til Helsedirektoratet der de tar opp problemstillingene de opplever: *«I et av avslagene om autorisasjon vi har fått kopi av, står det at søkeren vil kunne oppnå autorisasjon hvis de får 3 måneders veiledet praksis innen medisinsk biokjemi, hematologi, mikrobiologi og patologi/histopatologi. Praksisplassene til de medisinske laboratoriene på Stavanger Universitetssjukehus er bundet opp i avtaler med den enkelte høgskole og universitet. Laboratoriene har i utgangspunktet ikke anledning til å tilby praksisplasser til utenlandske studenter. Helsedirektoratet avslår søknader om autorisasjon, men ber søkeren selv ta kontakt med aktuelle praksisplasser som ikke har retningslinjer, praksisplasser, tid eller kompetanse til å håndtere denne type søknader.»*

Fra en avdelingsleder ved et annet helseforetak har vi mottatt en bekymringsmelding. En kandidat for autorisasjon/lisens ved hans avdeling ble bedt av NAV om å skaffe seg veiledet praksis i minimum 6 måneder, innen de fag som Helsedirektoratet har vurdert at kandidaten mangler for å ha en likestilt utdanning med den norske bioingeniøruddanningen. Kandidaten *«... skal sammen med veileder lage en plan for praksisperioden. Avtale om praksisperiode skal inkludere beskrivelse av det arbeidet du skal prøves i, veiledningens mengde og innhold og lengden av praksisperioden. Planen skal underskrives av begge parter. Veileder tar ved inngåelse av avtale på seg ansvaret for å sette seg inn i hvorfor du trenger praksis og skal legge forholdene til rette for deg. Arbeidsbelastningen skal tilpasses det behov du har for forberedelser til arbeidsoppgavene. Dette innebærer tid til litteraturstudier og annen informasjonsinnhenting. Under tjenesten skal det foretas en evaluering ca. hver 6. uke. Ved avslutning av praksisperioden skal veileder foreta en evaluering av din gjennomføring i prøveperioden. Det skal utarbeides en evalueringsrapport, som også skal inneholde hvorvidt veileder anbefaler at autorisasjon som bioingeniør kan gis.»*

Avdelingslederen som har blitt bedt om å gi denne omfattende hjelpen, skriver at det oppleves som vanskelig at det skal være opp til det enkelte laboratorium å bestemme læringsmål og vurdere om en kan anbefale autorisasjon/lisens.

Ønsker veiledning og tilbud ved en utvalgt utdanningsinstitusjon

I begge brevene som er nevnt over pekes det mot fagmiljøene som utdanner bioingeniører i Norge for løsnings. Laboratoriene ønsker at det skal opprettes et eget tilbud ved en utvalgt utdanningsinstitusjon, som har kompetanse og tilgjengelige praktiske omgivelser for å kunne gi kandidatene det de mangler. Sverige har erfaring med å gi slike tilbud ved flere utdanningsinstitusjoner, blant annet i Gøteborg. Utdanningsstedene i Norge er også positive til en slik modell, men det er en forutsetning at det følger med bevilgninger for å opprette et slikt tilbud. Sykehusene ønsker å få flere kvalifiserte bioingeniører i arbeid ved sine laboratorier, men de har ikke mulighet til å sette av så mye tid og ressurser som kravene tilsier.

Fagutvalg under Helsedirektoratet i stedet for skjønn

Både ved søknad om autorisasjon og lisens, og eventuell fagprøve, vil det som høringsnotatet påpeker kreves mer av Helsedirektoratet. I avsnitt 5.2 i høringsnotatet skriver departementet at lisensordningen bør praktiseres mer fleksibelt og baseres på mer konkret skjønn enn i dag. Selv om intensjonen er god, mener vi at for å ha et godt grunnlag for å vurdere kandidatenes kompetanse, er det bedre å basere avgjørelsene på råd fra fagpersoner innen det aktuelle faget. Det kan oppnevnes et rådgivende fagutvalg med bredt sammensatt kompetanse som kan hjelpe til med denne vurderingen. Medlemmene bør også ha en viss kjennskap til utdanningssteder i andre land, for å kunne si noe om kvaliteten på utdanningene. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) er

assistansesenter i Norge for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner som er regulert av direktiv 2005/36/EF. Et eventuelt fagutvalg vil kunne bistå NOKUT ved vurdering av medbrakt kompetanse. NITO har allerede fagutvalg for flere av de sentrale områdene innen bioingeniørfaget, og kan være behjelpelig med å stille forslag til kandidater.

Begrensinger i lisensen bør framkomme i Helsepersonellregisteret

Det er behov for å få flere kvalifiserte bioingeniører ut i arbeid i Norge, såfremt de er kvalifisert for arbeidet de er satt til å utføre. NITO støtter forslag om at det tydeliggjøres i helsepersonelloven § 49 at lisens kan gis til søkere med fullført helsefaglig utdanning fra annet land og som har kvalifikasjonene innen et begrenset fagområde. I notatet står det at yrkesutøveren selv må informere arbeidsgiver om lisens og begrensninger. Som fagorganisasjon for de fleste bioingeniørene i Norge, får NITO henvendelser med spørsmål knyttet til begrensninger i lisens. Vi mener at det bør være mulig å gi svar på slike henvendelser og at det er naturlig at opplysningene kan finnes i Helsepersonellregisteret.

Autorisasjon er et kvalitetsstempel

Selv om det ikke er mange som søker lisens for å kunne arbeide med bioingeniørfaglige oppgaver, er det viktig å ivareta autorisasjon som et kvalitetsstempel. Det bør være et mål at det primært er en full autorisasjon som tilstrebes, for at helsepersonell i laboratoriene skal ha den standard og det kunnskapsnivå som kreves for å ta vare på pasientsikkerheten og kvaliteten.

NITO ser fram til at gode og kvalifiserte kandidater enklere skal få mulighet til å søke om lisens og ta i bruk sin kompetanse i norske laboratorier, samtidig som det er viktig å ivareta ordninger som bidrar til å sikre nødvendig kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenesten.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Rita von der Fehr
Fagstyreleder, NITO Bioingeniørfaglig institutt